

Batlegiar per insatge che fiss normal

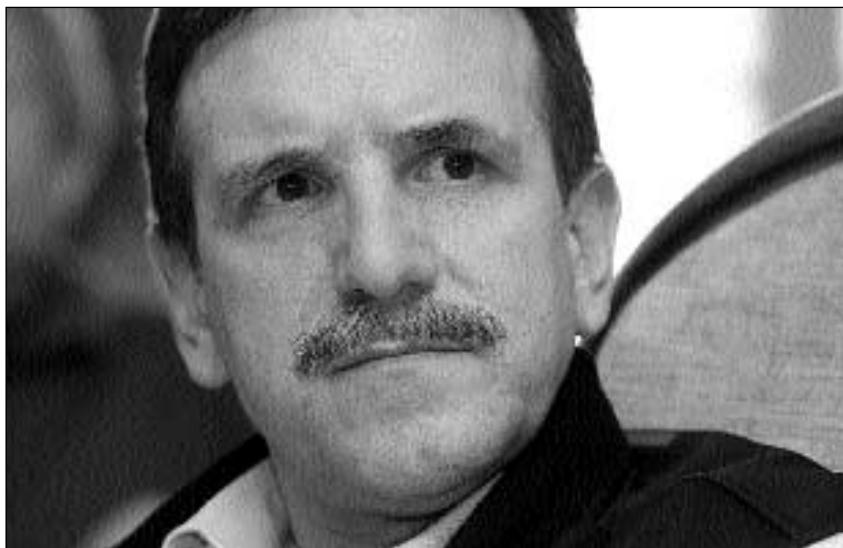
Tenor la regenza èsi memia cumplitgà da translatar leschas per las debattas en il cussegl grond

DA CLAUDIA CADRUVI PFEIFFER / ANR

■ La deputada Nicoletta Noi ha fatg da curt ina tgilada cun ses postulat. Ella veva en sai be supplitgà da translatar en talian e rumantsch las leschas avant ch'ins tracta ellas en il cussegl grond. «Memia cumplitgà, memia char ed insumma gnanca necessari», quai è pli u main stà la resposta da cusseglier guvernativ *Claudio Lardi*. Ils deputads èn suandads sia opiniun ed han refusà l'entschatta da quest mais il postulat cun 44 cunter 29 vuschs. Il resultat fiss forsà crudà or auter, sch'ìls deputads avessan savì, co tut quai vegn praticà a Berna, en il Vallais ed a Friburg. *Nicoletta Noi* ha numnadamain pretendì insatge ch'è daditg normalità en chantuns bilings. Anzi. Ins va anc bler pli lunsch ordaifer il Grischun. Per exempel en il chantun da Berna.

Il pli normal dal mund – resp. da Berna

Per 15 da 200 deputads da Berna è franzos la lingua materna. Els tutgan

«Memia cumplitgà, memia char ed insumma gnanca necessari.» Claudio Lardi n'ha nagina chapientscha per giavischs da minoritads.

tar il Giura bernais. Perquai han tuttas leschas da vegnir translataadas per las debattas en il cussegl grond da Berna. Quai avess era Noi vulì cuntanscher en il Grischun.

Per ils Bernais è quai però pir il standard minimal. Lur leschas vegnan numnadamain già translataadas avant la consultaziun. E cura ch'ina cumissiun tracta ina materia ha tut dad es-

ser avant maun – sin il stan actual ed en omaduas linguas.

Schizunt tar ils messadis e rapports na vegn fatg naginas excepziuns. Tut existia per tudestg e franzos, intervegn ins tar l'administraziun chantunala bernaisa. Sulet las ordinaziuns vegnian mintgatant formuladas en franzos pir suenter la sesida da la regenza.

Il dretg d'in dolmetscher

Ils deputads a Berna pon er far diever da translaziuns simultanas durant la debatta. En il cussegl chantunal dastgan ils politichers discurrer dialect bernais. Per ch'ìls deputads «franzos» chapeschian er in votum en dialect, vegn translata direct.

Quest servetsch exista er ordaifer las sessiuns. Per sesidas da cumissiuns po in deputà u ina deputada empustar in translatur. Lez gida, sch'el u ella na chapescha betg uschè bain tudestg. Il medem dretg vala natiralmain er per ils deputads tudestgs. Sch'els han fadia

da chapir las explicaziuns dal cusseglier guvernativ franzos, dastgan er els avair in dolmetscher.

Schizunt il dretg da veto

Ed i dat anc dapli dretgs per ils Giurassians bernais. Els han il dretg sin in sez en la regenza. Da set cussegliers guvernativs, sto minimum in esser in Giurassian bernais. Pli baud, avant il 1979, vegnivan da nov cussegliers adina dus dal Giura.

Ils deputads Giurassians han er anc il dretg da veto en il cussegl grond. Sche fatschentas n'èn tenor la fracziun giurassiana betg en urden, po ella trametter quellas cun in veto enavos tar la regenza.

Da quest dretg avessan ils Giurassians probabel fatg diever, sch'in cusseglier guvernativ avess raquintà, ch'i saja nunpussavel da metter a disposiziun leschas franzosas per ina debatta. Leschas che ston uschia ni uschia inscur vegnir translataadas.